

Ympäristömerkit vastuullisuuden työkaluina

Riikka Holopainen
Ympäristömerkintä Suomi

Ympäristömerkintä Suomi

Ympäristömerkintä Suomi

- Toimii ympäristöministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta
- Vastuussa pohjoismaisesta Joutsenmerkistä ja yhteiseurooppalaisesta EU-ympäristömerkistä
- Valtionyhtiö Motivan osinkoa jakamaton tytäryhtiö
- GENin (Global Ecolabelling Network), YK:n Global Compactin ja Green Building Councilin jäsen

ISO 14024 -standardin mukaiset tyypin 1 ympäristömerkit

Joutsenmerkki ja EU-ympäristömerkki kertovat monipuolisesta ympäristötyöstä

Kattavat ympäristövaatimukset

- Ympäristövaikutuksia tarkastellaan monista näkökulmista, ilmastosta luonnon monimuotoisuuteen, kiertotalouteen ja kemikaaleihin

Riippumattomuus ja läpinäkyvyys

- Vaatimusten täytyminen varmistetaan tarkalla dokumentoinnilla ja tarkastuskäynneillä
- Kriteerit julkisesti saatavilla ja niitä kehitetään avoimessa prosessissa

Jatkuva parantaminen

- Kerran myönnetty merkki ei ole voimassa ikuisesti – kriteerejä päivitetään teknologian ja markkinatilanteen kehittyessä, keskimäärin viiden vuoden välein

Elinkaaritarkastelu

- Kriteereissä huomioidaan tuotteen tai palvelun koko elinkaaren olennaiset vaikutukset, raaka-aineista tuotantoon, käyttöön ja lopulta kierrätykseen

Joutsenmerkki

Vaikea saada. Helppo valita.

Vaikea saada.
Helppo valita.

Pohjoismaiden virallinen ympäristömerkki

- Perustettu 1989 Pohjoismaiden ministerineuvoston aloitteesta

57 tuote- ja palveluryhmää

- Yli 15 000 tuotetta ja palvelua Suomessa

Suomen ja Pohjoismaiden tunnetuin ympäristömerkki

- 94 % tunnistaa Joutsenmerkin

Yksi Suomen arvostetuimmista brändeistä

- 8. arvostetuin yli 600 brändin joukosta vuonna 2023

EU-ympäristömerkki

Parempi ympäristölle. Parempi sinulle.

EU:n virallinen ympäristömerkki

- Perustettu 1992

24 tuote- ja palveluryhmää

- Tuotteita markkinoilla lähes 90 000 EU-markkinoilla

Kansainvälisesti tunnustettu

- Käytössä kaikissa EU/ETA-maissa – voi hyödyntää myös EU:n ulkopuolella!

Euroopassa laajimmin tunnettu ympäristömerkki

- Kaikista EU-kansalaisista 38 % tuntee merkin – tunnetuin Ranskassa, Tanskassa, Virossa ja Italiassa

Lähteet:

EU Ecolabel Facts and figures September 2023: https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/eu-ecolabel-home/business/ecolabel-facts-and-figures_en
Flash Eurobarometer 535, 2023: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3072>

Miksi
ympäristömerkki?

Jopa

50 %

ympäristöväittämistä
harhaanjohtavia tai liian
epämääräisiä

Lähde: EU-komission ja Suomen ympäristökeskuksen
selvitykset 2021

A woman with long hair, wearing a dark cap and jacket, stands in profile looking out over a body of water under a cloudy sky at dusk. The scene is dimly lit, with the sky showing soft colors of twilight.

80%

suomalaisista pitää vaikeana
tunnistaa, millaiset tuotteet tai
palvelut ovat ympäristön kannalta
kestäviä

Lähde: Viherpesuvisari-kyselytutkimus, Kantar 2022

A photograph of three people sitting on a large, flat rock by a lake. The sun is low on the horizon, creating a warm, golden glow and long shadows. The sky is filled with scattered clouds. The people are seen from behind, looking out over the water. The overall mood is peaceful and contemplative.

Vain

1/5

pohjoismaisista kuluttajista luottaa ympäristöväittämiin kuten ”ympäristöystävällinen” tai ”ilmastoneutraali”. Yhtä harva uskoo, että ympäristöasioiden eteen tehdään jo tarpeeksi.

Lähde: Nordic Consumer Sustainability Index 2022, Ipsos

A photograph of three people sitting on a large, flat rock by a lake. The sun is low on the horizon, creating a warm, golden glow and long shadows. The sky is filled with soft, white clouds. The water of the lake is calm, reflecting the light. The background shows a line of trees on the far shore.

Vähintään

2/3

kuitenkin luottaa Joutsenmerkkiin paljon tai erittäin paljon. Yhtä moni kokee, että merkki helpottaa ympäristölle parempia valintoja.

Lähde: Nordic Consumer Sustainability Index 2022, Ipsos

Myös EU tarttunut viherpesuongelmaan

Viherväittämiä sääntelevä direktiivi etenee

- Tavoitteena antaa kuluttajille ja muille toimijoille luotettavaa tietoa tuotteiden ja palvelujen ympäristöominaisuuksista sekä vähentää viherpesua
- Liian epämääräisiä väitteitä ei jatkossa sallittaisi markkinoinnissa
- Ympäristövaikutusten osoittamiselle minimivaatimuksia:
  - Perustuttava tieteelliseen näyttöön
  - Kolmannen osapuolen todentama
  - Huomioitava tuotteen koko elinkaaren olennaiset vaikutukset
  - Erotettava mahdolliset päästöhyvitykset (kompensaatio) omista päästöistä
  - Osoitettava lisäarvo verrattuna esim. lainsäädännön vaatimaan tasoon
- Sanktioina esim. seuraamusmaksu tai määräaikainen sulkeminen julkisista kilpailutuksista

Mitä ympäristömerkkien kriteereissä huomioidaan?

Esimerkkejä kriteerien painopisteistä

Ilmasto

- Energiatehokkuus
- Vähäpäästöisemmät materiaalit
- Uusiutuva energia

Biodiversiteetti

- Puuraaka-aineiden jäljitettävyys ja sertifiointit
- Luomu
- Rajoituksia esim. palmuöljylle

Kiertotalous

- Kierrätysmateriaalit
- Laatuvaatimukset
- Tuotteiden suunnittelu helposti korjattavaksi ja kierrätettäväksi

Kemikaalit

- Tiukkoja rajoituksia ympäristölle ja terveydelle haitallisille aineille

”Joutsenmerkki on tärkeä osa vastuullisuustyötämme ja sen kriteerit ohjaavat päivittäistä toimintaamme. Elinkaariajattelu sopii hyvin yhteen arvojemme kanssa.”

Minna-Mari Mentula, palvelupäällikkö,
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

XAMK

”Halusimme testata toimintatapojamme ja tutkia, löytyykö toiminnastamme jokin sokea piste. Siksi lähdimme hakemaan EU-ympäristömerkkiä.”

Johanna Vuorio, toimitusjohtaja,
Nikari

NIKARI

Joutsenmerkki – Pohjoismainen ympäristömerkki

Entä muu maailma?

Myyntivaltti ympäri maailmaa

- Pohjoismaat nähdään ympäristöasioiden edelläkävijöinä
- Joutsenmerkki on yksi maailman tiukimmista ja arvostetuimmista ympäristömerkeistä
- Pohjoismaista ympäristömerkkiä voi hyödyntää kaikkialla maailmassa – suuri osa luvanhaltijoista vie jo Joutsenmerkittyjä tuotteitaan Pohjoismaiden ulkopuolelle

Lähde:

Environmental Performance Index 2022 <https://epi.yale.edu/epi-results/2022/component/epi>

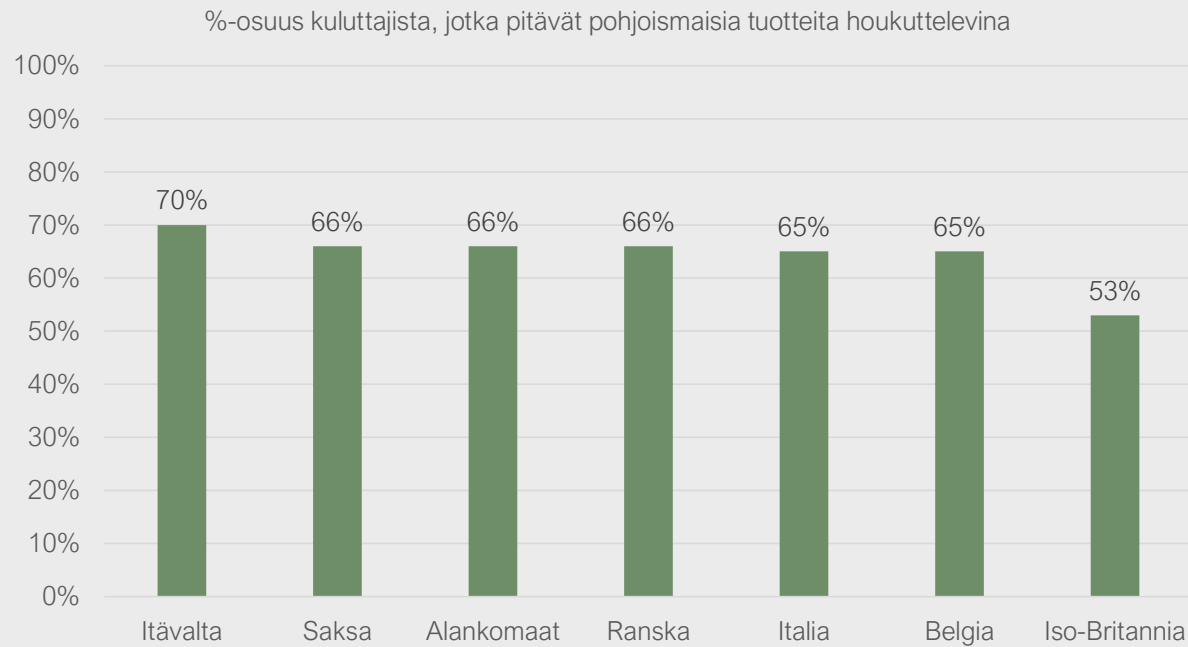

Joutsenmerkittyjä tuotteita maailmalle

Osuus luvanhaltijoista, jotka vievät Joutsenmerkittyjä tuotteitaan Pohjoismaiden ulkopuolelle:

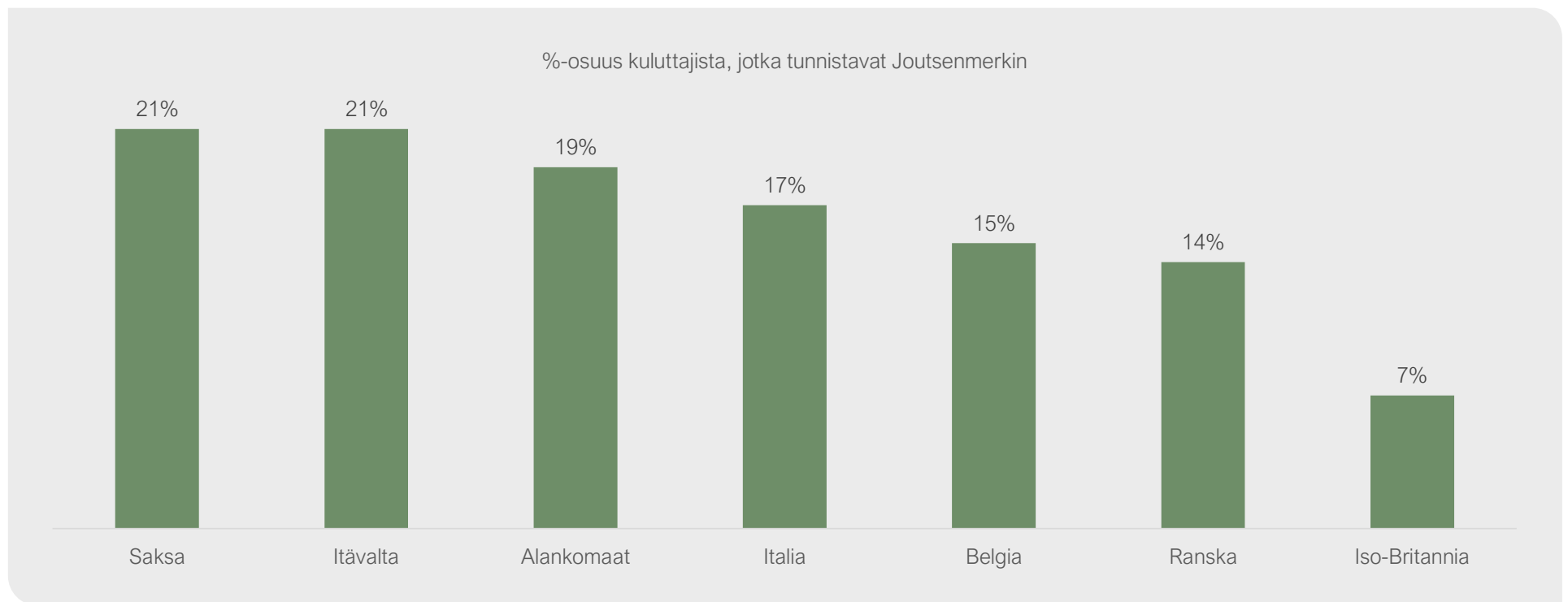
Onko pohjoismaisille tuotteille kysyntää?

**Kyllä – pohjoismaisuus
nähdään positiivisessa
valossa ympäri Eurooppaa.**

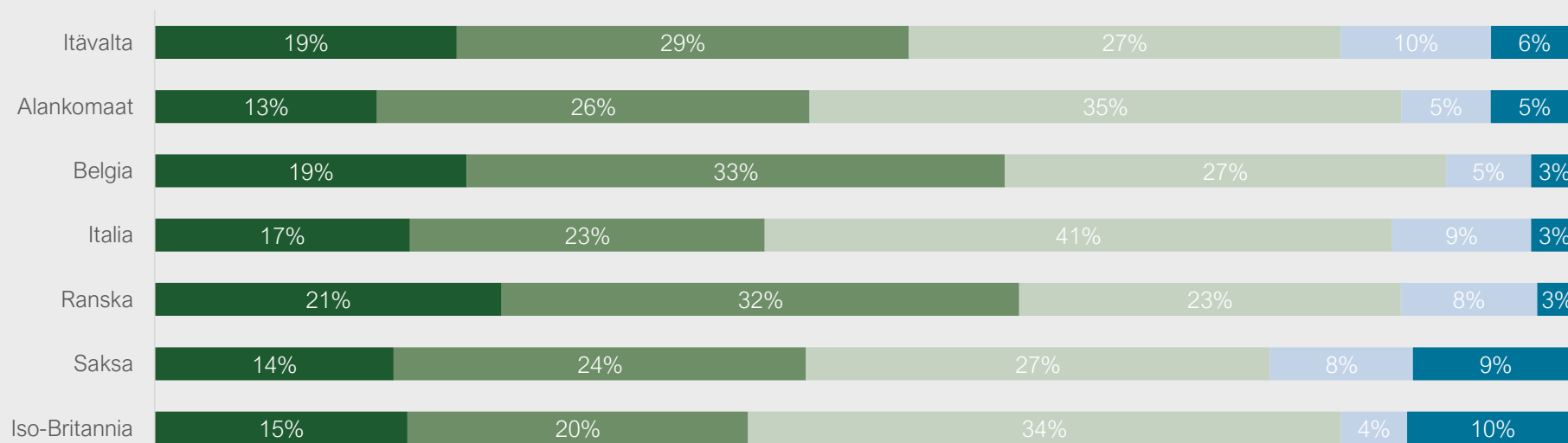
Pohjoismaissa lähes kaikki tuntevat Joutsenmerkin – entä muualla Euroopassa?

Suurin osa keskieurooppalaisista kuluttajista haluaisi maansa markkinoille enemmän Joutsenmerkittyjä tuotteita

Missä määrin kuluttajat toivovat suurempaa Joutsenmerkittyjen tuotteiden tarjontaa?

■ Erittäin paljon ■ Paljon ■ Jonkin verran ■ Vähän ■ En ollenkaan

Joutsenmerkki matkaa etelään

Magnus Ljungberg, Sustainability Director, Scandic Hotels

“We’ve decided that our hotels outside the Nordic region will also use the Nordic Swan Ecolabel. The Nordic region is considered to be the global leader on sustainability. This will safeguard our credibility outside the region, since the Nordic Swan Ecolabel is the recognised official ecolabel in the Nordics”.

Scandic ja Joutsenmerkki

- Joutsenmerkki ensimmäiselle Scandic-hotellille vuonna 1999. Vuonna 2004 jo kaikki Ruotsin Scandicit olivat yltäneet merkkiin. Nyt Joutsenmerkittyjä Scandic-hotelleja on Pohjoismaissa jo yli 250.

<https://www.scandichotelsgroup.com/sustainability/nordic-swan-ecolabel/>

Pohjoismaisesta alkuperästä myyntivaltti

Jørgen Skjødt, CEO, Zenz Organic

"Outside the Nordics, we are experiencing the same growing demand for products that can support a sustainable lifestyle. And the Nordic origin helps. The Nordic region is a seal of quality both in terms of design and the awareness that the region is more focused on sustainability than the rest of the world."

Zenz & Joutsenmerkki

- Kosmetiikkatuotteita kuluttajille ja ammattilaisille, mm. shampoita, hoitoaineita ja voiteita
- Lähes kaikilla tuotteilla Joutsenmerkki

<https://www.zenzorganics.com/collections/nordic-swan-ecolabel>

Vaikuttavaa vastuullisuustyötä

Ympäristömerkintä Suomen asiakaskokemustutkimus 2023, Verian

93 %

luvanhaltijoista pitää ympäristömerkin hyötyä liiketoiminnalle vähintään hyvänä

88 %

mielestä kriteereillä varmistetaan hyvin, että vain ympäristölle paremmat tuotteet ja palvelut saavat merkin

95 %

pitää vastuullisuusviestinnän luotettavuutta yhtenä tärkeimmistä syistä merkin hakemiselle

”Joutsenmerkki pakkauksessa viestii kuluttajalle selkeästi, että se on ympäristöystävällisempi valinta ja näin ollen helpottaa omaa viestintäämme.”

Marita Hanhineva, Marketing Director,
Orkla Care Finland

Orkla
Care Finland

**”Joutsenmerkki
merkitsee meille
strategista
kumppanuutta ja
asiakasarvoa,
tarjoamalla luotettavan
sertifikaatin
laadukkaille tuotteille.”**

Henrik Lehelä, markkinointipäällikkö,
FHCS Oy / Vileda Professional

vileda®
PROFESSIONAL

Joutsenmerkistä sanottua

“Uskon, että tulevaisuudessa Joutsenmerkkiä tarvitaan yhä ja sen kysyntä kasvaa. Pohjoismainen tiivis yhteistyö antaa toiminnalle vahvat eväät.”

Sauli Niinistö
Tasavallan presidentti 2012–2024

”Joutsenmerkitty tuote on helppo tapa tehdä arjen kauppareissun vastuullisuusteko, sillä asiakas voi olla varma, että tuote on ympäristön kannalta hyvä vaihtoehto. Tunnetun merkin logo on helppo bongata tuotteissamme.”

Juhani Haara
myyntipäällikkö, S-ryhmän marketkauppa

“Joutsenmerkittyjen tuotteiden ja palveluiden monipuolisuus on vahvuus, joka toivottavasti laajenee entisestään tulevaisuudessa.”

Krista Mikkonen
ympäristö- ja ilmastoministeri 2019–2021

“Joutsenmerkin yhdistän puhtaaseen ja turvalliseen tuotteeseen. Tuotteeseen, joka ottaa ympäristöasiat huomioon, samoin kuin käyttäjien turvallisuuden.”

Kuluttaja Instagramissa

Kiitos!

joutsenmerkki.fi

eu-ymparistomerkki.fi

Riikka Holopainen

toimitusjohtaja

040 5710 364

riikka.holopainen@ecolabel.fi